

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2019

GEOGRAFIE V1

PUNTE: 225

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 12 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE vrae.
2. Beantwoord AL DRIE vrae van 75 punte elk.
3. Alle diagramme is in die BYLAAG ingesluit.
4. Nommer die vrae korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
5. Laat 'n reël oop tussen onderafdelings van vrae wat beantwoord word.
6. Begin ELKE vraag op 'n NUWE bladsy.
7. Moet NIE in die kantlyn van die ANTWOORDEBOEK skryf NIE.
8. Illustreer jou antwoorde met geannoteerde diagramme waar moontlik.
9. Die puntetoekenning is soos
(2 x 1) (2) beteken dat TWEE feite vir EEN punt elk verwag word.
(2 x 2) (4) beteken dat TWEE feite vir TWEE punte elk verwag word.
10. As woorde/aksie werkwoorde soos **Noem, Identifiseer, Verskaf, Klassifiseer** in 'n vraag gebruik word, is EENWOORD antwoorde aanvaarbaar.
As woorde/aksie werkwoorde soos **Bespreek, Definieer, Verduidelik, Lewer kommentaar, Evalueer, Regverdig, Stel voor** en **Staaf** in 'n vraag gebruik word, word volsinne of frases verwag.
Alle paragraafvrae moet in VOLSINNE beantwoord word.
11. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: KLIMAAT, WEER EN GEOMORFOLOGIE**VRAAG 1**

- 1.1 Kies 'n term/konsep vanuit KOLOM B wat by die klimatologiese beskrywing in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–I) langs die vraagnommer (1.1.1– 1.1.8) neer, byvoorbeeld 1.1.9 J.

KOLOM A		KOLOM B	
1.1.1	'n Oop ruimte in 'n stad wat vir parke of ontspanningsgebiede gereserveer is om temperature te verminder	A	Suid-Atlantiese hoog
1.1.2	Ontvang name alfabeties soos dit voorkom	B	Groengordel
1.1.3	Doupunt temperatuur daal tot onder vriespunt en hierdie neerslag ontstaan in die onderste deel van die vallei	C	Besoedelingskoepel
1.1.4	'n Drukstelsel oor die koue oseaan aan die weste van Suid-Afrika	D	Rypholte
1.1.5	In 'n vallei sal nedersettings meestal in hierdie sone ontwikkel	E	Tropiese siklone
1.1.6	Kom in die somer oor die sentrale binneland voor	F	Suid-Indiese hoog
1.1.7	Die hoek van die hellings in verhouding tot die son se strale	G	Termiese gordel
1.1.8	Die massa besoedelde lug bokant die stad	H	Hellingaspek
		I	Hittelaag

(8 x 1)

(8)

- 1.2 FIGUUR 1.2 toon tipes riviere. Pas die onderstaande byskrifte by die letters in FIGUUR 1.2. Skryf slegs die letter (A–G) langs die vraagnommer(1.2.1–1.2.7) neer, byvoorbeeld 1.2.8 H. Gebruik elke letter slegs EEN keer.

1.2.1 Watertafel tydens die droë seisoen

1.2.2 Watertafel tydens die reënseisoen

1.2.3 Periodiese rivier

1.2.4 Permanente rivier

1.2.5 Vlak van basisvloei

1.2.6 Grondwatersone

1.2.7 Waterskeiding

(7 x 1)

(7)

- 1.3 Verwys na FIGUUR 1.3 gebaseer op 'n sinoptiese weerkaart, wat 'n middelbreedte-sikloon uitbeeld.
- 1.3.1 (a) Identifiseer die seisoen wat deur die sinoptiese weerkaart voorgestel word. (1 x 1) (1)
- (b) Verskaf TWEE bewyse om jou antwoord in VRAAG 1.3.1(a) te ondersteun. (2 x 1) (2)
- 1.3.2 Verwys na die middelbreedte-sikloon by **A**.
- (a) Wat bepaal die beweegrigting van **A**? (1 x 1) (1)
- (b) Lewer kommentaar oor die invloed van **A** op die lugtemperatuur en lugdruk van Kaapstad en Port Elizabeth. (3 x 2) (6)
- 1.3.3 Teken 'n dwarsnit van die stadium van ontwikkeling vanaf **B** na **C**. Die diagram moet 'n begrip van die lugmassa voor en agter insluit. (4 x 1) (4)
- 1.4 Bestudeer FIGUUR 1.4, wat 'n satellietbeeld van 'n bewegende versteuring aantoon.
- 1.4.1 Toon die satellietbeeld 'n *kuslaag* of 'n *lyndonderstorm* aan? (1 x 1) (1)
- 1.4.2 Noem en beskryf die lugmassas by **A** en **B** onderskeidelik. (2 + 2) (4)
- 1.4.3 Verwys na die front wat op die satellietbeeld aangetoon word.
- (a) Verskaf die naam van die front op die satellietbeeld. (1 x 1) (1)
- (b) Beskryf die beweging van die lug, soos dit langs die front genoem in VRAAG 1.4.3(a) ontmoet. (2 x 1) (2)
- 1.4.4 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, beskryf die positiewe impak van die bewegende versteuring, wat in VRAAG 1.4.1 geïdentifiseer is, op die landbou van die binneland van Suid-Afrika. (4 x 2) (8)
- 1.5 Verwys na FIGUUR 1.5 wat 'n dreineringspatroon en dreinerigsdigtheid illustreer.
- 1.5.1 Noem die dreineringspatroon wat in FIGUUR 1.5 uitgebeeld word. (1 x 1) (1)
- 1.5.2 Verskaf TWEE kenmerke van hierdie dreineringspatroon. (2 x 1) (2)
- 1.5.3 Hoe sal 'n reghoekige patroon vanaf die patroon wat in VRAAG 1.5.1 genoem was, verskil? (2 x 2) (4)

1.5.4 Verwys na die dreineringsdigthede van die dreineringspatrone **A** en **B**.

- (a) Wat is *dreineringsdigtheid*? (1 x 1) (1)
- (b) Het dreineringsbekken **A** of **B** 'n hoër dreineringsdigtheid? (1 x 1) (1)
- (c) Noem TWEE maniere hoe die dreineringsdigtheid van dreineringsbekkens bepaal kan word. (2 x 1) (2)
- (d) Verduidelik hoe die onderliggende gesteenteweerstand die verskil in dreineringsdigtheid tussen **A** en **B** mag veroorsaak het. (2 x 2) (4)

1.6 Verwys na die GEVALLESTUDIE in FIGUUR 1.6 oor prioriteitskwessies vir opvanggebiedbestuur in Suid-Afrika.

- 1.6.1 Noem die internasionale nie-regeringsorganisasie wat met die Suid-Afrikaanse regering oor opvangsbestuurprogramme, werk. (1 x 1) (1)
- 1.6.2 Waarom is bewaring van vleilande so belangrik in die bestuur van opvangsgebiede? (1 x 2) (2)
- 1.6.3 Verskaf TWEE bestuursprogramme uit die gevallestudie, wat ten doel het om opvangsbestuur te verbeter. (2 x 2) (4)
- 1.6.4 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, stel volhoubare strategieë aan die Departement van Waterwese voor, oor hoe om die toevoer en kwaliteit van water in Suid-Afrika te verbeter. (4 x 2) (8)

[75]

VRAAG 2

- 2.1 Verwys na FIGUUR 2.1 wat die ontwikkeling van 'n bergwind toon. Kies EEN term tussen hakies om elk van die volgende stellings WAAR te maak. Skryf slegs die korrekte woord langs die nommer (2.1.1–2.1.7).
- 2.1.1 Die druksisteem wat **A** gemerk is, is die (Suid-Atlantiese/Kalahari) hoog
- 2.1.2 Die sirkulasie by **A** word met 'n (antiklokse-/klokse-) beweging van lug geassosieer.
- 2.1.3 Die laagdruk wat **B** gemerk is, is 'n (kuslaag/middelbreedte) -sikloon.
- 2.1.4 Die windrigting by **C** is (noordwes/noordoos).
- 2.1.5 Die tipe weersisteem wat gewoonlik na 'n bergwind vorm, is 'n (tropiese/middelbreedte) -sikloon.
- 2.1.6 Die hoë temperatuurspeling wat by stasiemodel **X** ervaar word, word veroorsaak deur (aanlandige/aflandige) winde.
- 2.1.7 Soos die lug by die plato daal, sal dit teen ongeveer (0,5 °C vir elke 100 m / 1 °C vir elke 100 m), adiabaties verhit. (7 x 1) (7)
- 2.2 Verwys na FIGUUR 2.2. Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae verskaf. Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (2.2.1–2.2.8) neer, byvoorbeeld 2.2.9 D.
- 2.2.1 Die ... verteenwoordig die verskillende stadiums van die rivier.
- A lengteprofiel
B vertikale profiel
C dwarsprofiel
D bo-aansig
- 2.2.2 'n Hoefystermeer sal heelwaarskynlik in die ... voorkom.
- A middel-loop
B benede-loop
C medium-loop
D bo-loop
- 2.2.3 Die dwarsprofiel **F**, **G** en **H** stel die onderskeie ... -lope die beste voor.
- A benede, middel, bo
B benede, bo, middel
C bo, benede, middel
D middel, benede, bo
- 2.2.4 In die benede-loop van die rivier sal die vloedvlakte ...
- A vertikaal erodeer.
B bestaan uit gedeponeerde slik.
C afwesig wees.
D in sytakke verhoog.

2.2.5 'n Delta word in die ... -loop gevorm.

- A bo
- B middel
- C medium
- D benede

2.2.6 Verhoogde snelheid van vloeiende water binne 'n kronkelende rivier sal 'n stootoewer in die ... -loop vorm.

- A bo
- B middel
- C medium
- D benede

2.2.7 Die bo-loop het gewoonlik 'n ... profiel.

- A konvekse
- B gladde konkawe
- C multi-konkawe
- D geterasseerde

2.2.8 'n Algemene fluviale landvorm in die benedeloop is ...

- A stroomversnellings.
- B gevlegte strome.
- C knakpunt-watervalle.
- D ineengeskakelde uitlopers.

(8 x 1) (8)

2.3 Verwys na FIGUUR 2.3 wat lyne aantoon wat die temperature van die stad Londen en omliggende gebiede verteenwoordig.

2.3.1 Identifiseer die lyne wat deur FIGUUR 2.3 uitgebeeld word. (1 x 1) (1)

2.3.2 Bereken die verskil in temperatuur tussen Edgware en die stad. (1 x 1) (1)

2.3.3 Watter term word gebruik om die hoë temperature oor die stad te beskryf? (1 x 1) (1)

2.3.4 Verduidelik die rede vir die gebruik van die term in VRAAG 2.3.3 genoem. (1 x 2) (2)

2.3.5 Bespreek DRIE redes vir die voorkoms van die klimaatverskynsel in VRAAG 2.3.3 genoem. (3 x 2) (6)

2.3.6 Evalueer die impak van die **R. Thames** (rivier) op die temperature van die stad. (2 x 2) (4)

2.4 FIGUUR 2.4 is 'n diagram van 'n inversielaag wat 'n vallei affekteer.

- 2.4.1 Wat is 'n *temperatuur-inversie*? (1 x 1) (1)
- 2.4.2 Noem die tipe neerslag wat gevorm word wanneer die vasgevangde rook en mis meng. (1 x 2) (2)
- 2.4.3 Bestudeer die grafiek en lewer kommentaar oor die veranderinge in temperatuur met hoogte. (2 x 2) (4)
- 2.4.4 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls bespreek hoe die inversielaag 'n impak op menslike aktiwiteite in die vallei het. (4 x 2) (8)

2.5 Verwys na FIGUUR 2.5 wat die proses van stroomroof demonstreer.

- 2.5.1 Wat is *stroomroof*? (1 x 1) (1)
- 2.5.2 Hoe sou jy die verskil in topografie (hoogte) van die riviere by **A** en **B** beskryf? (1 + 1) (2)
- 2.5.3 Verduidelik hoe die verskil in topografie (hoogte) tot die proses van stroomroof bygedra het, soos in die sketse uitgebeeld. (2 x 2) (4)
- 2.5.4 Bepaal die positiewe impak van stroomroof op bestaansboerdery-aktiwiteite by **C**. (2 x 2) (4)
- 2.5.5 Verduidelik die effek van stroomroof op die waterlewe van stroom **D**. (2 x 2) (4)

2.6 Verwys na FIGUUR 2.6 wat rivierterrasse langs 'n rivier aantoon.

- 2.6.1 Word terrasse met *geërfde* of *antesende dreineringspatrone* geassosieer? (1 x 1) (1)
- 2.6.2 Is terrasse **A** *gepaar* of *ongepaar*?. (1 x 1) (1)
- 2.6.3 Verskaf 'n rede vir jou antwoord op VRAAG 2.6.2. (1 x 1) (1)
- 2.6.4 Verduidelik hoe rivierverjonging die vorming van rivierterrasse veroorsaak. (2 x 2) (4)
- 2.6.5 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, lewer kommentaar op die impak van rivierterrasse op menslike aktiwiteite. (4 x 2) (8)

[75]

AFDELING B: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS**VRAAG 3**

- 3.1 Kies 'n term vanuit KOLOM B wat by die beskrywing in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–I) langs die vraagnommer (3.1.1–3.1.8) neer, byvoorbeeld 3.1.9 J.

KOLOM A		KOLOM B	
3.1.1	'n Groepering van mense, aktiwiteite, boustrukture en kommunikasie-netwerke wat funksioneer as 'n enkele geïntegreerde stelsel	A	patroon
3.1.2	Die verdeling van geboue in 'n nedersetting in verhouding tot mekaar, ongeag die omgewing	B	funksie
3.1.3	Die gedetailleerde voorkoms van 'n individuele nedersetting met betrekking tot sy vorm en rangskikking van geboue	C	interne struktuur
3.1.4	Die presiese fisiese land waarop nedersettings gebou word	D	kern
3.1.5	Waar geboue gewoonlik naby mekaar is	E	standplaas
3.1.6	Die fundamentele verskil tussen 'n landelike en stedelike nedersetting	F	nedersetting
3.1.7	Die plek waar 'n gebrek aan sosiale lewe 'n nadeel vir die inwoners is	G	situasie
3.1.8	Die verhouding tussen 'n nedersetting en sy onmiddellike omgewing, bv. algemene reliëf of vervoerroetes	H	vorm
		I	verspreid

(8 x 1) (8)

3.2 Bestudeer FIGUUR 3.2, wat verstedeliking en stedelike groei in Afrika toon.

Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae verskaf. Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (3.2.1–3.2.7) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 3.2.8 A.

3.2.1 Die proses waardeur 'n toenemende persentasie van die totale bevolking in die stedelike gebied geakkommodeer word, word na as ... verwys.

- A stedelike groei
- B stedelike uitbreiding
- C verstedeliking
- D stadspreiding

3.2.2 Die persentasie van die totale bevolking wat op enige tydstip in stedelike nedersettings woon, word na as die ... verwys.

- A nedersettingspersentasie
- B verstedelikingskoers
- C koers van ontvolking
- D vlak van verstedeliking

3.2.3 Die voorspelde toename in persentasie mense wat in die stedelike gebied tussen 2016 en 2040 woon, is ...%.

- A 02
- B 40
- C 13
- D 53

3.2.4 Die totale aantal mense wat in 2016 in stedelike gebiede gewoon het, was ... miljoen mense.

- A 488
- B 563
- C 732
- D 791

3.2.5 Die huidige (2018) voorspelde bevolking in Afrika wat in stedelike gebiede woon, is ongeveer ... miljoen mense.

- A onder 488
- B bo 563
- C tussen 520 en 530
- D 791

3.2.6 'n Belangrike gevolg van stedelike groei wat waarskynlik in 2050 ervaar sal word, is 'n ...

- A tekort aan behuising.
- B afname in bevolking.
- C toename in voedselsekerheid.
- D toename in biodiversiteit.

3.2.7 In watter jaar sal die helfte van Afrika se bevolking in stedelike gebiede woon?

- A 2035
- B 2020
- C 2040
- D 2050

(7 x 1) (7)

3.3 Verwys na FIGUUR 3.3, 'n foto wat 'n nedersetting in KwaZulu-Natal aantoon.

3.3.1 Is die nedersetting in die foto 'n *landelike* of *stedelike* nedersetting?

(1 x 1) (1)

3.3.2 Noem die verspreidingspatroon wat in hierdie nedersetting waarneembaar is.

(1 x 1) (1)

3.3.3 Klassifiseer die nedersetting in VRAAG 3.3.1 volgens sy grootte/kompleksiteit.

(1 x 1) (1)

3.3.4 Noem en verduidelik EEN fisiese faktor wat die standplaas van die nedersetting beïnvloed het.

(2 x 2) (4)

3.3.5 Hoe het kultuur en tradisie die situasie van hierdie nedersetting beïnvloed?

(2 x 2) (4)

3.3.6 Verduidelik hoe die verkleining van bewerkbare grond 'n moontlike impak op die koers van landelike ontvolking in die nedersetting wat uitgebeeld word, sal het.

(2 x 2) (4)

3.4 Verwys na FIGUUR 3.4, wat 'n landelike proses illustreer.

3.4.1 Identifiseer die proses wat deur die **Beweging van mense** uitgebeeld word.

(1 x 1) (1)

3.4.2 Noem 'n moontlike sosiale trekfaktor wat moontlik tot hierdie **Beweging van mense** bygedra het.

(1 x 1) (1)

3.4.3 Landelike ontvolking is 'n gevolg van die proses wat in VRAAG 3.4.1 genoem is.

(a) Definieer die term *landelike ontvolking*.

(1 x 1) (1)

(b) Hoe gaan hierdie ontvolking plaaslike besighede in die gebied affekteer?

(2 x 2) (4)

3.4.4 Die familie by **A** verwag 'n beter toekoms deur na die aangeduide area te beweeg. In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, bespreek die positiewe impak op die toekomstige lewenstandaard van hierdie gesin.

(4 x 2) (8)

- 3.5 Bestudeer FIGUUR 3.5 wat dienste wat in stedelike gebiede aangebied word, illustreer.
- 3.5.1 Deur gebruik te maak van die foto, noem enige TWEE goedere wat in hierdie mark verkoop word. (2 x 1) (2)
- 3.5.2 Bepaal of *hoë-orde goedere* of *lae-orde goedere* deur handelaars verkoop word. (1 x 1) (1)
- 3.5.3 Verskaf 'n rede vir jou antwoord in VRAAG 3.5.2. (1 x 2) (2)
- 3.5.4 Waarom sou die koste van goedere (antwoord op VRAAG 3.5.1) laag wees? (1 x 2) (2)
- 3.5.5 Lewer kommentaar op die drempelbevolking van die tipe goedere wat verkoop word. (1 x 2) (2)
- 3.5.6 Die goedere wat verkoop word, word meestal in die SSK verhandel. Hoekom sou die bepaling van 'n reikwydte vir die goedere moeilik wees? (3 x 2) (6)
- 3.6 Bestudeer FIGUUR 3.6 oor 'n kwessie wat met vinnige verstedeliking verband hou.
- 3.6.1 Identifiseer die kwessie wat met vinnige verstedeliking verband hou. (1 x 1) (1)
- 3.6.2 Wat is die verhouding tussen grondbesit in residensiële stedelike nedersettings en die welgestelde mense? (1 x 2) (2)
- 3.6.3 Gebruik die spotprent om TWEE moontlike (waarskynlikste) uitdagings voor te stel wat gesinne in residensiële stedelike nedersettings ervaar. (2 x 2) (4)
- 3.6.4 Skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls om maniere te bespreek waarop die Departement van Menslike Nedersettings die uitdagings (voorgestel in VRAAG 3.6.3) van vinnige verstedeliking in residensiële stedelike nedersetting, kan verbeter. (4 x 2) (8)
- [75]**

TOTAAL: 225

